

اثر تنش آبی بر رشد، عملکرد و میزان اسانس گیاه ریحان

حسنی، عباس و رضا امیدبیک

به ترتیب دانشجوی دوره دکتری باغبانی و دانشیار دانشکده کشاورزی دانشگاه تربیت مدرس

ریحان (*Ocimum basilicum*) گیاهی علفی، یکساله و متعلق به خانواده نعناع (Lamiaceae) است. ریحان به عنوان گیاهی اشتهاآور، ضد انگل، تب بر، خلط آور، ضد نفخ و محرک شناخته شده است. اسانس آن عمدتاً در صنایع غذایی و عطرسازی مورد استفاده قرار گرفته و همچنین دارای خواص ضد میکروبی است.

به منظور بررسی اثر سطوح مختلف تنش آبی بر رشد، عملکرد و میزان اسانس گیاه ریحان، آزمایشی گلدانی در قالب طرح بلوک‌های کامل تصادفی با چهار تیمار و چهار تکرار انجام گردید. تیمارهای تنش آبی عبارت بودند از ۱۰۰٪ ظرفیت مزرع‌ای (شاهد یا بدون تنش)، ۸۵٪ ظرفیت مزرع‌ای (تنش آبی ملایم)، ۷۰٪ ظرفیت مزرع‌ای (تنش آبی متوسط) و ۵۵٪ ظرفیت مزرع‌ای (تنش آبی شدید). این تیمارها از مرحله ۶ تا ۸ برگی شدن بوته‌ها شروع شده و مقادیر مختلف رطوبت خاک با توزین روزانه گلدانها و اضافه نمودن آب به آنها، ثابت نگه داشته می‌شد.

نتایج تجزیه‌های آماری نشان داد که تنش آبی اثر معنی‌داری بر رشد، عملکرد و میزان اسانس دارد. با کاهش مقدار آب خاک، ارتفاع بوته، تعداد و سطح برگها، وزن تر و خشک برگها، شاخص سطح برگ، تعداد شاخه‌های جانبی، عملکرد پیکر رویشی و عملکرد اسانس کاهش و درصد اسانس افزایش یافت. بالاترین درصد اسانس (۱/۳۲٪) و عملکرد اسانس (۴۳/۰ میلی‌لیتر در گلدان) به ترتیب در شرایط بدون تنش و تنش آبی متوسط حاصل گردید.